

jurul Carașovei, acestea s-au comportat ca niște graiuri periferice față de centru. Trebuie subliniat, însă, că și aici uneori $b > a$. Am întâlnit forme paralele: $dī^a n dva$, „o zi, două“ dar $īdī^a n dan$, „o zi“ $ošđl$ și $ošđ^a l$, „am plecat“ $rekal$ și $reki^a l$, „am spus“ etc.

În graiul din Svinița semivocala are două nuanțe: i^a și i^e . Din materialul de care dispunem rezultă că sînt mult mai numeroase cazurile cînd semivocala are nuanța a (i^a) $skobī^a$, „uliu“, $vrabī^a c$, „vrabie“, $korī^a m$, „stomac“, $gusī^a k$, „gînsac“, $lī^a n$, „în“, $dī^a ska$, „scîndură“, $grnī^a c$, „oală“, $držī^a k$, „mîner“, $katani^a c$, „cataramă“, $lī^a žica$, „lingură“, $nokī^a t$, „unghie“, $otī^a c$, „tată“, $lī^a sta$, „soacră“, etc. față de e : $zaiī^e c$, „iepure“, $petī^e l$, „cocoș“, $ovi^e sk$, „ovăz“, $dī^e n$, „zi“, $Veligđī^e n$ (dar $Djurdjcvdan$), $pesi^e k$, „nisip“, $vetī^e r$, „vînt“, etc.

Considerînd normală apariția semivocalei cu nuanța a ca formă de trecere la vocala a , e necesar să stabilim ce factori au determinat apariția semivocalei cu nuanța e .

O. Broch înceacă să explice că apariția semivocalei cu nuanța a în graiurile dialectului prizreno-timocean se datorește caracterului consoanei precedente care trebuie să fie consoana velară k sau orice consoană labială, iar cazurile cînd în locul semivocalei apare e reprezintă împrumuturi din limbile bulgară sau macedoneană¹. O explicație mai completă o dă A. Belić. El consideră că semivocala cu nuanța e apare în graiurile dialectului prizreno-timocean cînd aceasta este accentuată, sau cînd se găsește înaintea sau în urma consoanelor palatale (atunci și vocala a trece la $ă-e$); în celelalte cazuri semivocala se vocalizează în a sau o , sau capătă nuanța a sau o^2 . Mai tîrziu, comentînd observațiile lui O. Broch, Belić adaugă că semivocala trece la e , sau capătă nuanța e înaintea consoanelor d , t , și z , s ³.

Analizînd formele din graiul din Svinița, notate mai sus, este ușor de constatat că aceste explicații corespund doar în parte. În aproape toate formele i^a se găsește sub accent nu numai înaintea sau după consoanele indicate de Belić. În schimb, în ceea ce privește i^e constatarea făcută se aplică aproape întrutotul. Cu toate acestea trebuie să ținem seama și de explicația dată de O. Broch, deoarece acest reflex al ierurilor nu este caracteristic numai pentru graiurile sîrbo-croate. În dialectele macedonene de pildă $o > o$ sau a , iar $b > e$, (reflexe caracteristice pentru macedoneana literară⁴). În graiul macedonean din Polog, care are și alte trăsături comune cu graiurile vecine ale dialectului prizreno-timocean, pe lângă o și e ca reflexe ale ierurilor, există și semivocale cu nuanța o și e ⁵.

În graiurile bulgărești de apus ierurile s-au unificat în o , sau au trecut la vocalele o , e , a (sau la o vocală cu nuanța a). Vocala o apare ca reflex al ambelor ieruri, vocala e în locul b , iar a de cele mai multe ori în locul b și rareori în locul o ⁶.

¹ A. Belić, *O dijalektološkom materijalu O. Broxa u knjizi, Die Dialekte des südlichsten Serbien*, în *Српски дијалектолошки зборник*, II, Beograd, 1911, p. 11–12.

² A. Belić, *Дијалекти*, p. 46, 71, 78, 89.

³ A. Belić, *O materijalu Broxa*, p. 11–12.

⁴ V. Koneski, *Грамматика на македонскиот јазик*, I. Skopje, 1952, p. 46.

⁵ A. M. Selišev, *Полог и его болгарское население*, Sofia, 1929, p. 227–228.

⁶ T. Todorov, *Северозападните български говори*, «Сборник за народни умотворения и народопис», XXII, Sofia, 1926, p. 48–72.